गुठी संस्थान

प्रशासन सेवा, कानून समूह, अधिकृत द्वितीय श्रेणी, उप प्रशासक (कानून) पदको खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

यस पाठ्यक्रम योजनालाई दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ :

प्रथम चरण :– लिखित परीक्षा (Written Examination) पूर्णाङ्क :– २००
द्वितीय चरण :– अन्तर्वार्ता (Interview) पूर्णाङ्क :– ३०

१. प्रथम चरण : लिखित परीक्षा (Written Examination) **पूर्णाङ्क :- २००**

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्नसंख्या × अङ्क	समय
प्रथम	प्रशासन र व्यवस्थापन	१००	४०	विषयगत	८ प्रश्न × ५ अङ्क = ४० ६ प्रश्न × १० अङ्क = ६०	३ घण्टा
द्वितीय	सेवा सम्वन्धी	१००	४०	विषयगत	८ प्रश्न × ५ अङ्क = ४० ६ प्रश्न × १० अङ्क = ६०	३ घण्टा

२. द्वितीय चरण : अन्तर्वार्ता (Interview) **पूर्णाङ्क :- ३०**

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	
(ख) अन्तर्वार्ता (Interview)	३०	मौखिक	

द्रष्टव्य :

१. लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ ।
२. प्रथमपत्र र द्वितीयपत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ ।
३. विषयगत प्रश्नको हकमा तोकिएको अंकको एउटा लामो प्रश्न वा एउटै प्रश्नका दुई वा दुई भन्दा बढी भाग (Two or more parts of a single question) वा एउटा प्रश्न अन्तर्गत दुई वा बढी टिप्पणीहरू (Short notes) सोध्न सकिने छ ।
४. विषयगत प्रश्न हुनेका हकमा प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । परिक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नको उत्तर सोहीखण्डको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।
५. यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्क्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
६. प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
७. **पाठ्यक्रम स्वीकृत मिति : - २०८२/०३/२५**

गुठी संस्थान

प्रशासन सेवा, कानून समूह, अधिकृत द्वितीय श्रेणी, उप प्रशासक (कानून) पदको खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र – प्रशासन र व्यवस्थापन

खण्ड (क)- (५० अङ्क)

विषयगत प्रश्न (४ प्रश्न × ५ अङ्क = २० अङ्क, ३ प्रश्न × १० अङ्क = ३० अङ्क)

१. संविधान र सरकार

१.१ नेपालको संवैधानिक विकास र वर्तमान संविधान
१.२ नेपालको संघीय शासन व्यवस्था
१.३ सरकारको स्वरुप
१.४ कानुनी राज्य, सुशासन, लोकतन्त्र र मानव अधिकार
१.५ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, विश्लेषण, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन

२. सार्वजनिक प्रशासन

२.१ सार्वजनिक प्रशासनको परिचय, उद्देश्य, कार्यक्षेत्र र चूनौतीहरू
२.२ सार्वजनिक प्रशासनका विविध पक्षहरू (समन्वय, अधिकार प्रत्यायोजन, अधिकार निक्षेपण (Devolution), सुपरिवेक्षण, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन, अभिलेख व्यवस्थापन, निर्णय लिने प्रक्रिया (Decision Making Process)
२.३ प्रशासनिक विधिहरू (कार्य विश्लेषण, कार्य विवरण, कार्य मूल्याङ्कन, कार्य विस्तृतीकरण, कार्य ढाँचा, संगठन तथा व्यवस्थापन पद्धति)
२.४ संगठन : गठनका आधार, सिद्धान्त र प्रयोग
२.५ कर्मचारी प्रशासनका विविध पक्षहरू: नियुक्ति, बढुवा, तलब सुविधा, सुपरिवेक्षण, वृत्ति विकास, कार्यक्षमता मूल्याङ्कन र अवकाश
२.६ सार्वजनिक उत्तरदायित्व, व्यवसायिकता, नैतिकता, आचरण र अनुशासन
२.७ सार्वजनिक बडापत्रको अवधारणा र यसको प्रयोग

३. विकास प्रशासन र विकासको आयामहरू

३.१ विकास प्रशासन सम्बन्धी अवधारणा र चुनौतीहरू
३.२ योजना र परियोजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन प्रक्रिया
३.३ आवधिक योजनाको उद्देश्य, नीति र राष्ट्रिय लक्ष्यहरू
३.४ विकेन्द्रीकरणको अवधारणा र यसको प्रयोग
३.५ संघीयता र स्वशासन
३.६ दिगो विकास र पर्यावरण
३.७ विकासमा महिला सहभागिता र लैङ्गिक अवधारणा
३.८ गरिवी निवारण
३.९ विकासमा जनसहभागिता, विश्वव्यापीकरण र स्थानीयकरण
३.१० विकासमा सूचना-सञ्चार प्रविधिको भूमिका

खण्ड (ख)- (५० अङ्क)

विषयगत प्रश्न (४ प्रश्न × ५ अङ्क = २० अङ्क, ३ प्रश्न × १० अङ्क = ३० अङ्क)

४. व्यवस्थापन

४.१ व्यवस्थापनको अवधारणा र सिद्धान्त

४.२ व्यवस्थापनका विविध पक्षहरू (नेतृत्व, उत्प्रेरणा, निर्णय प्रक्रिया र सहभागितामूलक व्यवस्थापन)
४.३ वार्ता तथा सम्झौता गर्ने सीप
४.४ व्यवस्थापन सूचना प्रणाली र सूचना प्रविधि
४.५ मानव संशाधन व्यवस्थापन
४.६ सार्वजनिक संस्थानहरूको व्यवस्थापन
४.७ व्यवस्थापनका केही प्रमुख पक्षहरू (द्वन्द व्यवस्थापन, तनाव व्यवस्थापन, समय व्यवस्थापन, विपद व्यवस्थापन, संकट व्यवस्थापन र परिवर्तन व्यवस्थापन)
४.८ श्रमिक संगठन (Trade Union) र सामूहिक सौदावादी (Collective Bargaining)

५. गुठी, गुठी संस्थान र संस्कृति

५.१ गुठीको परिचय र प्रकार तथा गुठी व्यवस्थाको विकासक्रम
५.२ गुठी संस्थानको स्थापनाको उदेश्य, कार्यहरु, संगठनात्मक व्यवस्था, वर्तमान अवस्था र सम्भावनाहरु
५.३ धार्मिक एवम् सांस्कृतिक सम्पदाको संरक्षण, विकास तथा व्यवस्थापन
५.४ मठ मन्दिर, देवालय, शिवालय, स्तुप, चैत्य, विहार आदिको महत्व
५.५ प्राचीन मूर्ति, गर(गहना र धार्मिक, सांस्कृतिक सम्पत्ती संरक्षण तथा व्यवस्थापन
५.६ धार्मिक पर्व, पूजा, जात्रा संरक्षण एवं सम्वर्द्धन र गुठी रकमी व्यवस्थापन
५.७ नेपाली समाजको बनोट, नेपालमा धार्मिक सहिष्णुता र धर्म निरपेक्षता तथा नेपालमा प्रचलित धर्म, रहन सहन, संस्कृति, जातजाति, भाषा, साहित्य र कला
५.८ नेपालका विविध जातर जातिर वर्गर समुदायहरुको सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक र धार्मिक अवस्था र रहनसहन
५.९ नेपालमा रहेका सरकारी र सामुदायिक गुठीहरुको वर्तमान अवस्था तथा नेपाली सभ्यता, मौलिक परम्परा र संस्कृतिको संरक्षण र प्रवर्धनमा गुठी संस्थानले गरेका र गर्नुपर्ने कार्यहरु
५.१० नेपालमा रहेका गुठी जग्गा प्रशासन, संरक्षण र परिचालन, गुठी संचालनका लागि आय श्रोत र व्ययका क्षेत्र
५.११ गुठीको सम्पत्रि् संरक्षण, गुठी व्यवस्थापन र परिचालनका चुनौती, समस्या र समस्या समाधानका उपायहरु
५.१२ गुठियार, मोही र मोहियानी हक सम्बन्धी जानकारी
५.१३ जनसहभागिता परिचालन र गुठी व्यवस्थापन
५.१४ गुठी संस्थान कोष संचालन व्यवस्थापन

गुठी संस्थान

प्रशासन सेवा, कानून समूह, अधिकृत द्धितीय श्रेणी, उप प्रशासक (कानून) पदको खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

द्धितीय पत्रः सेवा सम्बन्धी

खण्ड (क)- (५० अङ्क)

विषयगत प्रश्न (४ प्रश्न × ५ अङ्क = २० अङ्क, ३ प्रश्न × १० अङ्क = ३० अङ्क)

१. कानून र न्यायका सामान्य सिद्धान्त

१.१ कानूनको अर्थ, महत्व र कानूनका स्रोतहरु
१.२ सविधानवादः सिद्धान्त र व्यवहार
१.३ कानूनको शासन
१.४ प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्त
१.५ संबैधानिक सर्वोच्चताको सिद्धान्त
१.६ कानून व्याख्याको सिद्धान्त
१.७ नजीरको सिद्धान्त
१.८ दण्डको सिद्धान्त
१.९ कानून तथा न्यायको नविनतम अवधारणा
१.१० पिडित राहतशास्त्र तथा पीडित न्याय प्रणालीको अवधारणा र प्रयोग
१.११ विलम्बको सिद्धान्त
१.१२ फौजदारी न्यायका सामान्य सिद्धान्त
१.१३ फौजदारी तथा देवानी संहिताका आधारभूत पक्ष
१.१४ सारवान कानून र कार्यविधि कानूनको परिचय र भिन्नता
१.१५ समावेशीकरण, समानुपातिक प्रतिनिधित्व र सकारात्मक विभेद
१.१६ संवैधानिक नैतिकताको अवधारणा र यसको प्रयोग
१.१७ देवानी कानूनका सामान्य सिद्धान्त

२. संविधान र संवैधानिक कानून

२.१ नेपालको संबैधानिक विकासक्रम
२.२ नेपालको संविधान
२.३ नेपालको संविधानका मुलभूत विशेषता
२.४ नेपालको संविधानमा शक्ति पृथकीकरण तथा नियन्त्रण र सन्तुलनका सिद्धान्तको प्रयोग
२.५ राज्यका निर्देशक सिद्धान्त, नीतिहरु र सोको कार्यान्वयन
२.६ नेपालको संविधानमा मौलिक हक र कर्तव्य तथा उपचार सम्बन्धी व्यवस्था
२.७ नेपालको संविधानमा सन्धि सम्झौता सम्बन्धी व्यवस्था
२.८ संवैधानिक इजलास सम्बन्धी व्यवस्था
२.९ न्यायिक पुनरावलोकनको संवैधानिक व्यवस्था तथा न्यायिक व्याख्या
२.१० सार्वजनिक सरोकारको विवादसँग सम्बन्धित संबैधानिक व्यवस्था तथा न्यायिक व्याख्या
२.११ मानव अधिकारको अन्तर्राष्ट्रिय अवधारणा र नेपालको संबैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था
२.१२ न्यायिक सक्रियता र आत्मसंयम

२.१३ संवैधानिक निकायको कार्यक्षेत्र एवं भूमिका

३. कानूनी व्यक्तित्व

३.१ प्राकृतिक व्यक्ति र कानूनी व्यक्तिको परिचय
३.२ प्राकृतिक व्यक्ति र कानुनी व्यक्ति बीचको भिन्नता
३.३ संस्थानको संस्थापना, संस्थान र कम्पनी बीचको भिन्नता
३.३ संस्थानको प्रकृति र व्यक्तित्व
३.४ संस्थान स्थापनाका उद्धेश्य र यसको उपयोगिता
३.५ संस्थानका कार्य र दायित्व
३.६ सरकार र संस्थानको अन्तर सम्बन्ध
३.७ नेपालमा सार्वजनिक संस्थानहरुको इतिहास र विद्यमान अवस्था
३.८ नेपालमा सार्वजनिक संस्थानहरुको नीजिकरण तथा पुर्नसंरचना

४. कानून तर्जुमा तथा कानूनका विविध पक्ष

४.१ ऐन, नियम, विनियम, कार्यविधि र गठन आदेशको परिचय
४.२ कानून तर्जूमा सम्बन्धी सामान्य जानकारी (ढाँचा र संरचना समेत)
४.३ सन्धि सम्झौता निर्माण र कार्यान्वयन
४.४ व्यवस्थापन बिधि
४.५ अधिकार प्रत्यायोजन
४.६ प्रत्यायोजित बिधायन र यसका सीमाहरु
४.७ करार सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था
४.८ विवाद समाधानको वैकल्पिक उपाय (Alternative Dispute Resolution)
४.९ कानूनी राय
४.१० प्रस्ताव र प्रतिवेदन लेखन

५. अदालती कारवाही र कार्यविधि

५.१ प्रमाण कानूनका आधारभूत सिद्धान्त
५.२ म्याद, हदम्याद, प्राङन्याय, हकदैया र क्षेत्राधिकार
५.३ रिट निवेदन, लिखित जवाफ र प्रतिरक्षा
५.४ लिखतको दर्ता र दरपिट
५.५ वारेश, तारिख, आदेश सम्बन्धी व्यवस्था
५.६ दाबी वा फिरादपत्र, प्रतिउत्तर वा प्रतिदावी, मिलापत्र
५.७ बयान, बकपत्र, वारेसनामा र मञ्जुरनामा
५.८ बहसनोट, बहसकला र बहस व्यवस्थापन
५.९ अन्तरकालिन आदेश र अन्तरिम आदेश
५.१० ठेक्का पट्टा, सम्झौता, करारनामा, अन्तर्राष्ट्रिय ठेक्कापट्टा, सन्धि सम्झौता
५.११ कोर्टफि, धरौटी, जमानी

५.१२ प्रमाण तथा साक्षी परीक्षण सम्बन्धी व्यवस्था
५.१३ फौजदारी न्याय प्रशासन तथा देवानी न्याय प्रशासनको आधारभूत भिन्नता
५.१४ देवानी र फौजदारी कार्यविधि
५.१५ विशेष र संक्षिप्त कार्यविधि
५.१६ मुद्दाको कारबाही, सुनुवाई, फैसला र फैसला कार्यान्वयन
५.१७ फैसला कार्यान्वयन
५.१८ सरकारवादी फौजदारी मुद्दाका अनुसन्धान र अभियोजन

खण्ड (ख)- (५० अङ्क)

विषयगत प्रश्न (४ प्रश्न × ५ अङ्क = २० अङ्क, ३ प्रश्न × १० अङ्क = ३० अङ्क)

१. गुठी व्यवस्थापन तथा सम्बन्धित कानूनहरु

१.१ गुठी संस्थान ऐन, २०३३
१.२ गुठी संस्थान (कार्य व्यवस्था) विनियम, २०४९
१.३ गुठी संस्थान कर्मचारी सेवा, शर्त तथा सुविधा सम्बन्धी विनियमावली, २०८१
१.४ गुठी संस्थान आर्थिक प्रशासन विनियमावली, २०६३
१.५ भूमि सम्बन्धी ऐन, २०२१ र भूमि सम्बन्धी नियमहरु, २०२१
१.६ मालपोत ऐन, २०३४ र मालपोत नियमावली, २०३६
१.७ जग्गा नाप जाँच ऐन, २०१९ र जग्गा (नापजाँच) नियमावली, २०५८
१.८ स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४
१.९ मुलुकी देवानी संहिता, २०७४, मुलुकी देवानी कार्यविधि संहिता, २०७४
१.१० अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८
१.११ सम्पत्ति शुद्धिकरण (मनी लन्डरिङ्ग) निवारण ऐन, २०६४
१.१२ सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ र सूचनाको हक सम्बन्धी नियमावली, २०६५
१.१३ संस्थान ऐन, २०२१

२. न्याय क्षेत्र तथा सुशासन सम्बन्धित कानून

२.१ न्याय प्रशासन ऐन, २०७३
२.२ सर्वोच्च अदालत ऐन, २०४८
२.३ फौजदारी कसुर (सजाय निर्धारण तथा कार्यान्वयन) ऐन, २०७४
२.४ मुलुकी अपराध संहिता, २०७४ (भाग २ अन्तर्गत परिच्छेद ८,९,१० र २५ तथा भाग ३)
२.५ मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता, २०७४
२.६ प्रमाण ऐन, २०३१
२.७ सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली, २०६४
२.८ भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९
२.९ सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐन, २०६४ र सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) नियमावली, २०६५

२.१० श्रम ऐन, २०७४

२.११ मध्यस्थता ऐन, २०५५ तथा मध्यस्थता (अदालती कार्यविधि) नियमावली, २०५९

२.१२ कानून व्याख्या ऐन, २०१०

२.१३ अदालत सम्वन्धी नियमावलीहरु (सर्वोच्च अदालत नियमावली, २०७५, उच्च अदालत नियमावली २०७३, जिल्ला अदालत नियमावली, २०७५ र मुलुकी देवानी कार्यविधि नियमावली, २०७५)

२.१४ विधायन ऐन, २०८१

३. प्रशासकीय कानून

३.१ प्रशासनिक कानूनको सामान्य परिचय

३.२ प्रशासकीय अदालत र यसको प्रयोग

३.३ प्रशासकीय अदालत ऐन, २०७६

३.४ प्रशासकीय अदालतको अधिकारक्षेत्र

३.५ अर्ध न्यायिक निकायको न्याय सम्पादनमा भूमिका

३.६ प्रशासकीय कानून र प्रशासनिक निकायमाथि न्यायिक नियन्त्रण

३.७ अर्धन्यायिक निकाय

३.८ न्यायिक निकाय, अर्धन्यायिक निकाय र प्रशासनिक निकायवीच समानता तथा भिन्नता

३.९ प्रत्यायोजित व्यवस्थापन

४. कानूनी लिखत तथा मस्यौदा

४.१ फिरादपत्र/ प्रतिउत्तरपत्र

४.२ मिलापत्र

४.३ फैसला/ पुनरावेदनपत्र

४.४ रिट निवेदन/ लिखित जवाफ

४.५ बहसनोट

४.६ अदालतमा दिने विभिन्न प्रकारका निवेदनहरु

४.७ ठेक्का पट्टा सम्झौता/ करारनामा

४.८ विभिन्न मुचुल्काहरु

४.९ लेनदेन लगायतका अन्य लिखत